

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

200708583 - 43
KE/780E
64

200701054 - 101
KE/780E
511

Se vedlagte adresseliste

Deres ref

Vår ref
08/00662-13

Dato
12 FEB 2013

Dalane Vind AS/Dalane Energi IKS - Svåheia vindkraftverk med tilhørende nettilknytning - klage

Bakgrunn

Dalane Vind AS (Dalane Vind) søkte den 19.09.2007 om tillatelse etter energiloven til å bygge og drive Svåheia vindkraftverk (kraftverket) i Eigersund kommune i Rogaland. Planområdet omfatter høydedragene ved Dalane Miljøverk IKS (Miljøverket) sitt mottakeranlegg for avfall. Ettersom Miljøverket planlegger å utvide sitt anlegg, er tiltakene om bygging av vindkraftverket og utvidelsen av avfallsanlegget utredet samtidig. Dette planområdet utgjør totalt ca. 4000 daa, hvorav ca. 340 daa er avsatt til vindkraft. Kraftverket vil bestå av åtte vindturbiner med en samlet effekt på inntil 24 MW, og som direkte berører mindre enn 50 daa av planområdet.

Det er også søkt om ekspropriasjonstillatelser etter oteigningslova for erverv av nødvendig grunn og rettigheter.

Dalane Energi IKS (Dalane Energi) søkte den 18.04.2008 om konsesjon etter energiloven for å bygge en ny 50 kV kraftledning fra Skåra til Svåheia og ny transformatorstasjon på Svåheia i Eigersund kommune. Kraftledningen m/transformatorstasjon er nødvendig for å ta imot den elektriske energien som vil bli produsert i kraftverket.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ga den 24.06.2011 konsesjoner og ekspropriasjonstillatelser til omsøkte kraftverk og kraftledning på nærmere bestemte

vilkår. Konsesjonen til kraftverket er påklaget av Norges Miljøvernforbund, Norsk Ornitologisk Forening avdeling Rogaland samt beboere og eiere av fritidseiendommer på Svåheia v/Einar Haahr. NVE fant ikke grunn til å omgjøre sitt vedtak, og oversendte saken til departementet for sluttbehandling ved brev av 30.08.2011. NVE har utdypet sitt vedtak ved brev av 03.01.2012, e-post av 18.01.2012, brev av 19.01.2012, e-post av 23.01.2012, e-post av 30.01.2012 og brev av 17.02.2012.

Konsesjonen til kraftledningen av er ikke påklaget.

Klagene

Norges Miljøvernforbund har påklaget vedtaket ved brev av 05.07.2011. Forbundet mener på generelt grunnlag at vindkraft er en ustabil kraftkilde, der kostnadene til produksjon og nett overstiger gevinsten ved utbygging. Det kreves at all utbygging av vindkraft må stoppes inntil pågående utredninger om vindkraftens virkninger for fugl og dyreliv er ferdigstilt.

Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Rogaland (NOF), har klaget ved brev av 18.07.2011. Bakgrunnen for klagen er naturverdiene i området, som er nærmere begrunnet i NOFs brev av 01.10.2010. Her fremheves bl.a. områdets betydning for hubro og trekkende rovfugl. Det hevdes at kunnskapen om naturverdier er for dårlig, og at tilgjengelig informasjon og utredninger ikke er tilstrekkelig for å oppfylle kravet til kunnskapsgrunnlaget.

Beboere og eiere av fritidseiendommer på Svåheia v/Einar Haahr har påklaget vedtaket ved brev av 08.07.2011.

Jan Lædre, som er en av grunneierne, har ved brev av 27.09.2011 påpekt at iskast, refleksblink og støy for ansatte på avfallsanlegget taler mot samlokalisering av kraftverket og avfallsanlegget. NVE omtaler kun fordelene ved samlokalisering.

Advokat Lars Martin Ramsland har ved brev av 30.09.2011 opplyst at han representerer grunneierne i området Mong – Lædre som er direkte berørt av vindparken. Advokat Ramsland viser til at Einar Haahr tidligere har påklaget vedtaket på vegne av grunneierne, men at han i fortsettelsen vil overta som representant for disse. Advokaten har utdypet klagen i sine brev av hhv. 10.11.2011, 10.01.2012, 07.02.2012, 27.03.2012, 27.05.2012, 27.08.2012 og 07.12.2012.

Klagen er særlig rettet mot støyproblematikken ved tiltaket, og det ønskes en uhildet og nøytral gjennomgang av denne.

NVE har fått konsulentselskapene Sinus og Kjeller Vindteknikk til å utføre støyberegninger for Svåheia vindkraftverk. Rapportene kommer til vidt forskjellige konklusjoner. Sinus bygger på at området har "myk mark". Kjeller Vindteknikk bygger på den reelle forutsetningen. Ifølge klager er det ikke et område med myk mark disse

vindturbinene skal plasseres i, men i et område med fjellknauser, steinurer, vannflater og lite vegetasjon.

Klager hevder at NVE ikke har lagt til grunn den nyeste forskning innen støy, og det er feil når NVE ikke anser lavfrekvent støy som relevant for saken.

Klager er uenig i NVEs skjønnsmessige vurdering om at de samlede virkningene av støy fra vindkraftverket på Svåheia kun vil bli av begrenset karakter.

Det er feil når NVE i sitt vedtak ikke har tatt hensyn til Klima- og forurensningsdirektoratets pågående revisjonsarbeid for støygrenser i Norge.

Klager fremhever også anleggets nærhet til kystlinjen og tiltakets virkninger på flere arter på Norsk Rødliste, herunder hekkende hubro.

Det er feil når NVE ved konsesjonsbehandlingen ikke har vurdert vindmøllenes plassering i lys av erfaringer med støy fra andre vindkraftverk, ikke minst fra Høg – Jæren vindkraftverk. Eigersund kommune har satt et slikt vilkår i sitt vedtak om reguleringsplan for vindkraftverket.

Klager slutter seg til klagen fra NOF om at planområdet ikke er tilstrekkelig utredet i hht. naturmangfoldlovens § 8.

Plasseringen av vindturbinene på Svåheia strider mot NVEs utredning i Rapport 18/2008, hvor det fremgår at ingen vindkraftutbygging skal skje i sterkt kuperte områder slik tilfelle er på Svåheia, fordi dette vil føre til resonans og dermed forsterke støyen fra vindkraftverket.

Klager hevder at departementet i vindkraftsaker uavhengig av støynivå har lagt til grunn en minsteavstand på 700 m fra nærmeste vindkraftturbine til nærmeste bolig. Det er vist til departementets vedtak av 02.03.2010 om Andmyran vindkraftverk. I nærværende sak er den faktiske minsteavstanden under 700 m, som innebærer at plasseringen av vindturbinene må justeres.

I følge klager er det feil å bygge støymålingene på nordøstlig eller sørvestlig vindretning slik det er gjort her, da den vanligste vindretningen i området er nordvestlig, spesielt i sommerhalvåret.

Videre er det en feil når det fremheves i saken at vindkraftverket skal bygges på en tidligere søppelfylling. Fakta er at kun en av vindturbinene er lokalisert på selve søppelfyllingen, mens de sju øvrige turbinene er planlagt plassert i urørt natur nær inntil bebyggelsen, helt ut mot kystlinjen.

I tillegg til støy påføres klagerne ulemper i form av skyggekast, refleksjonsblink og iskast.

Prinsipalt kreves omgjøring av NVEs vedtak. Subsidiært kreves at vindkraftverket enten reduseres i omfang eller gis en endret plassering.

Departementets merknader

Innledningsvis vil departementet bemerke at et forvaltningsorgan ikke har noen plikt etter forvaltningsloven § 25 til å imøtegå alt det en part har anført. Departementet vil ta for seg klagerens anførsler ut fra sakens viktighet og det som ellers er nødvendig for å begrunne avgjørelsen i saken.

Norges Miljøvernforbund har anført argumenter mot vindkraft generelt. Disse anførselene har departementet tidligere gjennomgått grundig i flere klagesaker om vindkraftanlegg. Departementet finner det ikke hensiktsmessig å behandle problemstillingene nok en gang i tilknytning til denne klagesaken. Det vises til Olje- og energidepartementets vedtak av hhv. 05.07.2012 om 7 vindkraftverk i kommunene Bjerkreim, Time, Hå og Gjesdal kommuner i Rogaland, 02.03.2010 om Andmyran vindkraftverk i Andøy kommune i Nordland og 28.05.2008 om Midtfjellet vindkraftverk i Fitjar kommune i Hordaland.

Innsigelsene mot NVEs konsesjonsvedtak er delvis overlappende. Departementet finner det derfor hensiktsmessig å behandle klagegrunnene tematisk.

Støy

Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) er underlagt Miljøverndepartementet og er fagmyndighet for støy. Støyutslipp reguleres av "Retningslinjer for støy i arealplanleggingen" (T-1442) som er utarbeidet av Miljøverndepartementet.

Ifølge T-1442 skal det benyttes enheten Lden som er gjennomsnittlig støynivå i løpet av et år. For boliger som ligger i vindskygge er veiledende grenseverdi for tillatt støy Lden 45 dBA (dBA). For boliger som ikke ligger i vindskygge kan grensen heves til 50 dBA.

Tiltakshaver har fått utarbeidet to konsulentrapporter om støyvirkninger for alle bygg rundt Svåheia. Disse er utarbeidet av konsultentselskapene Sinus og Kjeller Vindteknikk og er datert hhv. 10.11.2010 og 20.12.2010. Begge rapportene utreder støyvirkninger basert på installasjon av 2,3 MW turbiner og har lagt til grunn en kildestøy på 107 dBA. Ifølge rapporten fra Sinus er det bare ett bygg som overskrider grenseverdien på 45 dBA. Dette er et fraflyttet gårdsbruk som tiltakshaver tar sikte på å få innløst. Ifølge rapporten fra Kjeller Vindteknikk vil 10 bygg få et støynivå mellom 45 og 50 dBA, og 2 bygg over 50 dBA – det fraflyttede gårdsbruket og et bolighus på Mong. I sin beregning av støynivåer har Sinus lagt til grunn en dempingsfaktor på 0,7 for landarealer og 0,1 for vann. Dette er en faktor som påvirker lydbildet avhengig av om lyden går over hard mark eller myk vegetasjon. Kjeller Vindteknikk har i mindre grad lagt til grunn en slik dempingsfaktor, og det er dette som i hovedsak er årsaken til at rapportene har noe forskjell i beregningsresultatene.

I T-1442 er det ikke spesifisert om grenseverdiene er satt for verste-tilfelle-beregninger eller om beregninger av dominerende vindretning skal legges til grunn. Med utgangspunkt i NVEs drøftelser med Klif og et føre-var-prinsipp, har NVE lagt til grunn at det skal utføres beregninger for et verste-tilfelle-situasjon. Dette medfører at det skal utføres beregninger for vind fra alle retninger. Departementet har merket seg at beregningene fra Kjeller Vindteknikk forutsetter at vinden alltid kommer i retning fra turbinen. En har videre merket seg at Sinus har beregnet støyvirkninger fra til sammen 148 beregningspunkter i tilknytning til planområdet. Beregningene fra Sinus er utført på grunnlag av vindstatistikk basert på nordøstlig eller sørvestlig vindretning som dominerer i området. Ifølge nevnte retningslinjer for støy skal det legges til grunn en realistisk dempingsfaktor i samsvar med lokale forhold ved beregning av terrengets demping av støynivået. NVE har vurdert fagrapportene til Sinus med dempingsfaktor som mer realistisk enn fagrapporten fra Kjeller Vindteknikk.

NVE har kommet til at det nedlagte gårdsbruket og ett bolighus på Mong vil bli liggende i vindskygge basert på befaring av utbyggingsområdet og vindrosen som fremgår av rapporten til Sinus. NVE forutsetter at det gjennomføres avbøtende tiltak, som sikrer at bolighuset ikke påføres høyere støynivå enn de nasjonale retningslinjene for støy tilsier.

Sinus har ved brev av 21.12.2011 til NVE fremlagt en revidert utgave av sin støyrapport. De nye beregningene viser at bare det nedlagte gårdsbruket som tiltakshaver planlegger å innløse vil bli påført støy over 45 dBA. Beregningene er som tidligere basert på vindturbiner med installert effekt 2,3 MW, men selskapet har nå lagt til grunn en kildestøy på 104,5 dBA mot tidligere 107 dBA. NVE legger til grunn at kildestøyen på 104,5 dBA representerer den typen 2,3 MW turbiner som tiltakshaver planlegger å bygge på Svåheia.

NVE tilbakeviser klagers påstand om at Sinus i sin reviderte rapport av 21.12.2011 har kompensert økningen i det teoretiske støynivået ved å nedjustere antall driftstimer i kraftverket. NVE påpeker at Sinus ikke har justert antall driftstimer i anlegget, men har lagt til grunn en redusert støykilde for anlegget på grunn av turbintypen som planlegges anvendt. NVE presiserer at dersom tiltakshaver i stedet skulle velge en annen type vindturbiner som gir mer enn 104,5 dBA kildestøy, forutsettes saken utredet i en detaljplan som skal forelegges NVE til godkjenning før anleggsarbeid igangsettes.

Det medfører ikke riktighet når klager påstår at avstanden fra vindkraftverket til nærmeste bolig uansett skal være minimum 700 m. Riktignok kom departementet i en særskilt sak (Andmyran) til at denne avstanden skulle legges til grunn. Det skal her bemerkes at denne avstanden inngikk i søkerens utbyggingsløsning. Ifølge NVE er det imidlertid utelukkende støyberegningene som skal legges til grunn for plasseringen av vindturbinene. Departementet slutter seg til NVEs standpunkt.

For så vidt gjelder lavfrekvent støy (0 - 200 Hz) fra vindturbiner er det etter det departementet kjenner til, en utbredt oppfatning i fagmiljøene at lavfrekvent støy fra vindturbiner ikke gir mere negative virkninger enn støy i høyere frekvenser. Det er antatt at den viktigste støysjenansen oppleves ved lyd i mellomfrekvensområdet (typisk 500 - 2000 Hz). Dersom det lavfrekvente støynivået er høyt og utgjør en stor andel av det totale støybilde, kan likevel enkelte oppleve støyen i lave frekvenser som mest sjenerende. NVE er kjent med at myndighetene i Danmark reviderer sitt støyregelverk, og at det trolig innføres en innendørs grenseverdi på 20 dBA for lavfrekvent støy fra vindmøller. Etter det NVE erfarer vil denne grensen trolig sjelden overskrides så lenge det utvendige støynivået er under den norske grenseverdien på 45 dBA. Departementet slutter seg til NVEs vurdering.

Dersom tiltakshaver ønsker å bygge vindturbiner på 3,0 MW i stedet for 2,3 MW, vil støyen kunne øke. Departementet forutsetter at tiltakshaver i så fall fremlegger en detaljplan for NVE til godkjenning, se NVEs "Bakgrunn for vedtak" av 20.06.2011 s. 44 og anleggskonsesjonen av 24.06.2011 post 4 Detaljplan.

NVE kan ikke se at støy fra vindkraftverket vil gi vesentlige virkninger for friluftsliv og rekreasjon. Etter NVEs vurdering vil tiltakets begrensede størrelse og plassering ved avfallsanlegget medføre at anlegget samlet sett ikke vil medføre så store støyvirkninger at det kan være til hinder for en utbygging av Svåheia vindkraftverk. Departementet slutter seg til NVEs vurdering.

Departementet har kommet til at NVEs vedtak ikke lider av saksbehandlingsfeil ut fra den anførsel at NVE ikke har tatt hensyn til Klifs pågående revisjonsarbeid for støygrenser. NVE skal legge til grunn de gjeldende retningslinjer for støy som fremgår av T-1442.

Når det gjelder erfaringer med støy fra andre vindkraftverk, har NVE i sitt brev av 03.01.2012 opplyst at alle tidligere vedtak og erfaringer fra påfølgende utbygginger inngår i kunnskapsbanken om vindkraftsaker. NVE opplyser at det i 2011 ble gjennomført støymålinger for Høg-Jæren vindkraftverk. Støymålingene er gjort for 5 nabohus, og resultatet er at alle husene har et støynivå som er under grenseverdiene.

For så vidt gjelder påstanden om økt støy fra vindturbinene pga. resonans, konstaterer departementet at ingen av fagrapportene har vurdert dette som noe problem på Svåheia. NVE forutsetter også her at tiltakshaver vurderer et eventuelt problem med resonans i detaljutformingen av kraftverket, slik at dette ikke medfører støy over gjeldende grenseverdier. NVE påpeker videre at punktet om kupert terreng i NVEs rapport nr. 18 for 2008 ikke gjelder for støyvirkninger.

Hva angår risikoen for iskast fra kraftverket for de ansatte på avfallsplassen på Svåheia, har departementet merket seg at NVE antar at ising og iskast ikke vil bli et vesentlig problem på bakgrunn av kraftverkets lokalisering og høyden over havet. NVE har satt vilkår i konsesjonen om at tiltakshaver skal vurdere omfanget av ising og risikoen for

iskast. Før anlegget idriftssettes, skal tiltakshaver sende NVE en slik vurdering med varslingsrutiner. NVE kan stille ytterligere krav til avbøtende tiltak dersom risikoen for iskast blir større enn antatt.

Når det gjelder virkningene av støyen fra kraftverket for de ansatte ved avfallsanlegget, påpeker klager at det fremgår av konsekvensutredningen (KU) at maksimal støy utenfor kontorlokaler ikke skal overstige 54 dBA, jf. forskrift om vern mot støy på arbeidsplassen. I følge rapporten fra Sinus er støynivået her anslått til 55 – 60 dBA.

NVE uttaler at fagrapporten fra Sinus oppgir støynivået ved avfallsplassen i Lden. NVE opplyser at dette tilsvarer 50 – 55 dBA. Det nedre tiltaksnivå for denne type virksomhet er ifølge NVE 55 dBA, og fagrapporten er dermed i tråd med beskrivelsen i KU. NVE legger til grunn at støyforskriftens retningslinjer i hovedsak skal følges, også for avfallsplasser, men mener samtidig at det kan aksepteres høyere støy på en avfallsplass sammenlignet med andre arbeidsplasser. NVE forutsetter at de ansatte på avfallsplassen ikke oppholder seg her i store deler av arbeidstiden, og at når de arbeider her vil annen støy i forbindelse med arbeidet i stor grad maskere støy fra kraftverket.

Departementet peker på at det er retningslinjene for støy i T-1442 som skal ligge til grunn for behandlingen av denne klagesaken etter energiloven. Særskilte spørsmål om støy tilknyttet arbeidsplassen må avklares med Arbeidstilsynet som ansvarlig for regelverket som der gjelder.

For så vidt gjelder påstanden om refleksblink og skyggekast, er dette ifølge konsekvensutredningen ikke noe vesentlig problem på Svåheia. Dette fordi bebyggelsen på Lædre og Mong er vendt mot sjøen i tillegg til avstanden mellom vindturbinene og nærmeste bebyggelse.

Skyggekast berører 5 bygg og driftsbygningene på Svåheia avfallsplass ifølge KU. Problemet oppstår et begrenset antall timer pr. år, og vil i følge NVE bare medføre små ulemper for de berørte.

Verken refleksblink eller skyggekast medfører etter departementets vurdering virkninger som kan være avgjørende for vurdering av prosjektet etter energiloven.

Departementet påpeker for øvrig at det er Eigersund kommune som må vurdere habilitetsspørsmål i kommunesammenheng. For departementet er kommunen høringsinstans, og departementet legger til grunn de vedtak kommunen fatter.

Departementet vil påpeke at veilederen til T-1442 angir to måter å beregne støyen fra vindmøller. Beregningene skal gjøres med standardiserte metoder, som den felles nordiske metoden for ekstern industristøy eller ISO 9613-2. Konsulentselskapet Sinus har benyttet metoden for ekstern industristøy, mens Kjeller Vindteknikk har beregnet støyen i hht. ISO 9613-2. Dette er årsaken til avviket i rapportenes beregningsresultater.

Departementet har forståelse for at dette avviket i konsulentselskapenes beregningsresultater opptar klagerne. Departementet kommer tilbake til spørsmålet i konklusjonen til vedtaket her etter at den samlede vurdering først er foretatt.

Naturmangfold

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i naturmangfoldloven (nml.) §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og at det skal fremgå av vedtaket hvordan disse prinsippene er vurdert. I skjønnsutøvingen ved saksbehandlingen etter energiloven skal miljøkonsekvensene av tiltaket vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til kraftforsyningssikkerheten og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies. Målet er at mangfoldet av naturtyper og arter ivaretas på lang sikt, jf. nml. §§ 4 og 5. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet, jf. nml. § 8. Departementet viser til dokumentasjonen av kunnskapsgrunnlaget inntatt i NVEs Bakgrunn for vedtak datert 20.06.2011. Departementet mener at kravet til kunnskapsgrunnlaget er oppfylt.

Vegetasjon og planter

Planområdet er typisk kystlynghei, og med avfallsanlegget på Svåheia sentralt plassert. Prosjektet vil i hovedsak benytte det arealet som i dag brukes til avfallsdeponi. Etablering av kraftverket med atkomst- og internveger og oppstillingsplasser vil erfaringsmessig føre til 2 - 3 % direkte arealbeslag i planområdet.

Inngrep som veger, oppstillingsplasser, mellomagringsplasser, kaier, transformatorstasjoner m.v. kan påvirke naturtyper, vegetasjon og flora. Virkningene vil etter departementets vurdering ikke hindre en realisering av prosjektet grunnet anleggets begrensede størrelse og koordinering med den eksisterende avfallsplassen.

Fugl

Ifølge KU har planområdet en begrenset forekomst av hekkende fugl. Dette skyldes avfallsplassen som beslaglegger store arealer og utgjør en betydelig forstyrrelseskilde. Avfallsdeponiet tiltrekker seg en rekke fuglearter, som igjen er bytte for rovfugl. Rødlistearten hubro hekker i nærheten av planområdet, og bruker avfallsplassen regelmessig som jaktområde. Rødlisteartene vandrefalk og kongeørn hekker også i nærområdet. Også havørn er hyppig observert i planområdet, og har nylig etablert seg som hekkfugl på denne kyststrekningen. Det anbefales i KU å redusere næringstilgangen fra deponiet. NVE har opplyst at avfallsplassen på Svåheia er planlagt utvidet, men samtidig vil avfallsplassen etter høsten 2011 ikke lenger deponere avfall med total organisk karbon over 10 %. Eierne av avfallsplassen har også informert NVE om at de planlegger å etablere ett bygg for omlessing av avfall, og at dette vil minimere problematikken med fugler på Svåheia. NVE legger derfor til grunn at et eventuelt fremtidig vindkraftverk på Svåheia ikke vil være spesielt utsatt med tanke på kollisjonsfare for rovfugl på næringssøk. Departementet slutter seg til NVEs vurdering.

Det er en hekkelokalitet for hubro en drøy km fra planområdet. Fordi avstanden er såpass lang er faren for forstyrrelse for hubroens hekkeaktivitet liten etter departementets vurdering. Departementet har merket seg at NVE har vist til utredninger som er gjort ved andre vindkraftprosjekter, og som konkluderer med at hubroen ikke er spesielt utsatt for kollisjoner med vindturbiner. Departementet slutter seg til NVEs vurdering om at virkningene av tiltaket antas å være små for hubroen.

Departementet har merket seg at Naturvernforbundet i Rogaland i sin uttalelse av 02.07.2008 er positiv til realisering av vindkraftverket under gitte vilkår. Det uttales bl.a. at en realisering av kraftverket kan føre til at fugl skremmes bort fra området til fordel for fuglehelsen. Rovfugl som jakter ved avfallsdeponi vil over tid få i seg uønskede mengder tungmetaller og andre giftige stoffer. Slike stoff påvirker reproduksjonen negativt. Det vil derfor være en fordel for dem om de kan finne mat av bedre kvalitet.

Det er kartlagt et betydelig rovfugltrekk langs kysten i Rogaland, men det er etter departementets vurdering dokumentert at kollisjon med vindturbiner ikke skjer i stort omfang. Departementet legger til grunn at kollisjonsfaren for rovfugl under trekk kan være arts-, steds- og sesongspesifikke, og at det er vanskelig å fastslå omfanget av slike kollisjoner. Noen fuglearter som finnes i nærheten av kraftverket kan bli utsatt for kollisjon med vindturbinene, men erfaring viser fra andre vindkraftverk i Norge og i utlandet at dette vil skje i begrenset omfang. Anleggsarbeidene og etablering av nytt overføringsnett vil også kunne øke forstyrrelsene og kollisjonsrisikoen for fugl i området.

Slik departementet ser det vil ikke virkningene for fugl være av et slikt omfang at det kan være til hinder for en realisering av vindkraftverket på Svåheia.

Samtidig skal det påpekes at det allerede er gitt konsesjoner til en betydelig utbygging av vindkraft i Rogaland. Departementet mener derfor at det må stilles vilkår om før- og etterundersøkelser for en eventuell konsesjon. Undersøkelsene skal fremskaffe mer kunnskap om tiltakets virkninger for hubro, hekkende havørn og rovfugl på trekk.

Annen fauna

Ifølge KU er rådyr og hare registrert i planområdet. Disse vil bli noe forstyrret, særlig i anleggsperioden. I driftsfasen vil de etter hvert venne seg til anlegget. Nordflaggermus er registrert i området rundt avfallsdeponiet.

På bakgrunn av anleggets begrensede størrelse og tilknytningen til eksisterende avfallsanlegg, vil en realisering av prosjektet ikke føre til store ulemper for dyrelivet i området etter departementets vurdering. Nordflaggermus er ikke oppført på Norsk Rødliste, og kraftverket vil ha liten virkning på denne arten. Virkningene på dyrelivet utover anleggsperioden er så vidt beskjedne at dette ikke vil hindre en realisering av prosjektet.

Landskap

Ifølge KU er de ytre delene av Svåheia vurdert å ha høy landskapsverdi. Ved Mong er det flere gårdsbruk og naust som er representative for den gamle kystbosetningen i området. Visuell dominans er ifølge KU satt til 1,5 km fra vindkraftverket, mens visuell influenssone strekker seg ut til 6 km fra anlegget.

Etter departementets vurdering kan vindturbinene ha negative virkninger på landskapet. Dette gjelder særlig ytre del av planområdet. Området ellers er preget av aktivitetene ved eksisterende søppelfylling og avfallsmottak. Lokal bebyggelse på Lædre, Mong og Rodvelt vil bli visuelt berørt, men ikke i den grad at dette vil hindre realisering av prosjektet. På Mong og Lædre vil lokale landskapsformasjoner medføre at kun deler av kraftverket vil kunne ses fra den nærmeste bebyggelsen. For berørt bebyggelse ut over disse områder vil avstand til kraftverket samt dets størrelse og utforming og lokal topografi redusere virkningene. Kraftverket vil bli synlig fra sjøen, men slik departementet ser det er størrelse, plassering og utforming av kraftverket slik at dette ikke antas å gi vesentlige virkninger for opplevelse og bruk av sjøarealer.

Vindkraftverket vil være synlig fra flere tur- og rekreasjonsområder rundt Svåheia. For områdene som ligger lengst unna kraftverket vil tiltakets størrelse og lokal topografi redusere de visuelle virkningene.

Etter departementets vurdering vil ikke tiltakets virkninger på landskapet være et hinder for å gi konsesjon til prosjektet.

Friluftsliv og ferdsel

Friluftsområdet i Svåheia er i hovedsak begrenset til den gamle postvegen mellom Mong og Lædre. Friluftsområdene nærmest tiltaket vil kunne bli visuelt dominert av vindturbinene, som vil påvirke friluftslivet negativt. Slik departementet ser det er det fullt mulig å videreføre de fleste friluftaktiviteter som turgåing, jakt og fiske, bade- og båtliv uten at disse aktivitetene blir vesentlig redusert.

Departementet mener omfanget av virkningene for friluftslivet er begrenset.

Kulturminner og kulturmiljø

Ifølge KU er det ikke registrert automatisk fredete kulturminner eller kulturmiljø i planområdet. Rogaland fylkeskommune og Riksantikvaren påpeker derimot at det er registrert 1 automatisk fredet kulturminne ved Brendamyrtjørna ca. 600 m fra nærmeste vindturbin. I tiltakets influenssone er det flere fornminner, som en hustuft, et gårdsanlegg og en gravrøys.

Kraftverket med tilhørende infrastruktur vil ha visuelle virkninger på fornminner i tiltakets influenssområde. Slik departementet ser det vil ikke tiltaket vesentlig redusere opplevelses- eller formidlingsverdien til kulturminner eller kulturmiljø.

Forurensning

Ifølge KU vil det under normal drift ikke forekomme noe forurensende utslipp fra kraftverket. Under anleggsperioden kan det forekomme noe forurensning.

Etter NVEs vurdering er faren for lekkasje fra etablering og drift av vindturbiner liten. Oppsitterne er skeptiske til plasseringen av turbin 2, 3 og 4 av hensyn til sin lokale vannforsyning. NVE har ikke funnet noen grunn til å pålegge tiltakshaver å utrede dette nærmere. NVE har lagt til grunn at eksisterende brønner er etablert i tilstrekkelig avstand fra avfallsdeponiet. NVE forutsetter at tiltakshaver utarbeider en miljø- og transportplan før anlegget bygges. Etter NVEs vurdering vil det ikke være vesentlig fare for verken avrenning eller forurensning fra anlegget under driftsfasen. Olje- og energidepartementet slutter seg til NVEs vurdering av dette spørsmål.

Forsvaret

Forsvaret har vurdert tiltaket til kategorikarakter C etter konfliktnivå. Dette begrunnes med at tiltaket vil kunne komme i konflikt med Forsvarets radar. Dersom tiltaket realiseres, forutsetter Forsvaret at tiltakshaver dekker de økonomiske konsekvenser som følge av tiltaket. Konsesjonæren skal samarbeide med andre vindkraftaktører i området, dersom det må iverksettes tiltak. Kostnadene for nødvendige tiltak skal fordeles etter installert effekt i de ulike vindkraftverk. Departementet er enig i NVEs vurdering av dette spørsmål.

Samlet belastning

Etter nml. § 10 skal en påvirkning av økosystemet vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Svåheia vindkraftverk er lokalisert i tilknytning til en eksisterende avfallsplass, og i et område som i gjeldende kommuneplan er avsatt til vindkraftformål. Etablering av vindkraftverket med atkomst- og internveier og oppstillingsplasser fører erfaringsmessig til om lag 2-3 prosent direkte arealbeslag i planområdet.

Byggingen av Svåheia vindkraftverk forutsetter bygging av en ny 50 kV kraftledning fra Svåheia til Skåra, ny transformatorstasjon på Svåheia og ombygging av eksisterende 22 kV fra Skåra til Omdal. Konsesjon ble gitt av NVE samtidig med vedtaket om vindkraftanlegget. Konsesjonen for kraftledningen er ikke påklaget.

NVE har gitt konsesjon til den alternative traseen bak Bukkaknuden mellom Omdal og Svåheia i tråd med innspill fra kommunen. Det er satt vilkår om at tiltakshaver skal utarbeide en detaljplan for området ved Svåvatnet, for i størst mulig grad å imøtekomme kommunens ønske om å justere traseen ved Hellersbukta samt mulige tiltak for kryssingen av Mjåsund.

Det finnes en hekkelokalitet for hubro en drøy km fra det planlagte vindkraftverket. Ved å legge kraftledningen etter den alternative trasé bak Bukkaknuden økes avstanden mellom kraftledningen og hubroen.

I konsesjonen er det fastsatt vilkår om tiltak på kraftledningsmastene som hindrer elektrokusjon. På den måten minsker ulempene for hubroen ytterligere. Virkningene for hubroen antas derfor å bli små. Nml. § 9 om føre var-prinsippet er iaktatt.

Noen fuglearter som finnes i nærheten av kraftverket kan bli utsatt for kollisjon med vindturbinene, men erfaring fra andre vindkraftverk i Norge og utlandet viser at dette vil skje i begrenset omfang. Anleggets begrensede størrelse tilsier også at omfanget av kollisjonene vil bli relativt beskjedent.

Kraftverket vil ha visuelle virkninger, særlig for de ytre delene av Svåheia som har høy landskapsverdi. Området ellers er preget av driften ved eksisterende søppelfylling og avfallsmottak.

I tillegg til Svåheia vindkraftverk og kraftledningen fra Svåheia til Skåra, har NVE gitt konsesjon til bygging og drift av Egersund vindkraftverk med en installert effekt på 110 MW og en årlig kraftproduksjon på 305 GWh. Kraftverket er planlagt oppført ca. 1,5 km nord for Svåheia. NVEs vedtak er påklaget og er under behandling i Olje- og energidepartementet.

NVE har til behandling søknad om bygging og drift av Fruknuten vindkraftverk med en installert effekt på 90 MW og en årsproduksjon på 270 GWh. Kraftverket er planlagt oppført ca. 5 km sør for Svåheia.

Det er redegjort for samlet belastning på økosystemet både knyttet til selve tiltaket og for mulige fremtidige tiltak. Kravene til vurdering av samlet belastning etter nml. § 10 er oppfylt.

Departementets vurdering

I departementets vurdering av om konsesjon skal gis etter energiloven, må fordelene og ulempene ved det omsøkte tiltaket veies opp mot hverandre, jf. energiloven § 3-1. Energiloven skal sikre at produksjon, omforming, overføring og fordeling av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder at det tas hensyn til berørte allmenne og private interesser.

Hovedfordelen med Svåheia vindkraftverk er en produksjon på inntil 65 GWh årlig fornybar kraft. Det er også antatt at utbyggingen vil få en viss positiv virkning for sysselsettingen og økonomien både lokalt og regionalt.

Departementet har merket seg at fylkesdelplanen for vindkraft i Rogaland anbefaler Svåheia som område for vindkraftverk. Planområdet på Svåheia er vurdert som "ja-område", med liten konfliktgrad i fylkesdelplanen. Både Eigersund kommune, Rogaland fylkeskommune og fylkesmannen i Rogaland er positive til at søknaden blir

innvilget. Departementet har også merket seg at Eigersund kommune har vedtatt en reguleringsplan for å tilrettelegge for utbygging og drift av Svåheia vindkraftverk.

Departementet er innforstått med de negative miljøvirkningene av kraftverket med tilhørende nettilknytning, som i hovedsak er knyttet til landskap, vegetasjon, friluftsliv og fugl.

Departementet har grundig gjennomgått og vurdert virkningene av støy og skyggekast fra kraftverket.

Departementet finner etter en helhetsvurdering at fordelene ved tiltaket overstiger ulempene.

Konklusjon

Klagene tas ikke til følge.

NVEs vedtak av 24.06.2011 om anleggskonsesjon etter energiloven for bygging og drift av Svåheia vindkraftverk stadfestes.

Det fastsettes følgende tilleggsvilkår:

"Under detaljbehandlingen av Svåheia vindkraftverk skal tiltakshaver utføre støyberegninger etter begge de beregningsmetodene som er nyttet i utredningene. Beregningene skal legges frem for NVE til godkjenning. Den beregningen som gir de høyeste støynivåene skal legges til grunn for den videre detaljprosjektering av tiltaket."

"Det skal gjennomføres før- og etterundersøkelser for hubro, hekkende havørn og rovfugl på trekk. Opplegget for undersøkelsene skal utarbeides i samråd med Direktoratet for naturforvaltning. Basert på resultatene fra undersøkelsene skal konsesjonsmyndigheten vurdere nødvendige forebyggende tiltak i forbindelse med videre detaljplanlegging av vindkraftverket og ved vindkraftverkets driftsfase."

Departementets vedtak om anleggskonsesjon etter energiloven kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd første punktum.

Ekspropriasjonstillatelse

Dalane Vind AS har søkt om tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de elektriske anleggene som omfattes av konsesjonssøknaden for Svåheia vindkraftverk etter energiloven, herunder rettigheter til nødvendig ferdsel og transport i anleggs- og driftsfasen, jf. oreigningslova § 2 nr. 19.

Det er også søkt om tillatelse til forhåndstiltredelse slik at arbeidet med anlegget kan påbegynnes før rettskraftig skjønn foreligger, jf. oreigningslova § 25. Når tiltakshaver

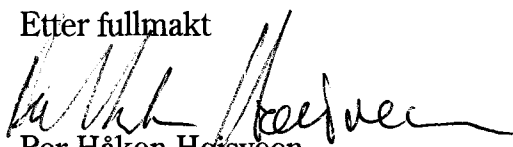
som her ikke har begjært skjønn, kan slik tillatelse bare gis i særlige tilfelle.
Departementet kan ikke se at denne saken er et slikt særtilfelle.

Departementet har etter en samlet vurdering kommet til at inngrepet uten tvil er mer til gagn enn til skade, jf. oreigningslova § 2 siste ledd. De samfunnsmessige fordelene ved tiltaket vurderes utvilsomt å være større enn de skader og ulemper som blir påført allmenne og private interesser.

Konklusjon

NVEs vedtak av 24.06.2011 om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova stadfestes.

Etter fullmakt

Per Håkon Høisveen
ekspedisjonssjef

Harald Solli
avdelingsdirektør

Kopi:

Dalane Vind AS, Serviceboks 603 Lundsiden, 4606 Kristiansand
Dalane Energi IKS, Postboks 400, 4379 Egersund
Eigersund kommune, Postboks 580, 4379 Egersund
Rogaland fylkeskommune, Postboks 130, 4001 Stavanger
Fylkesmannen i Rogaland, Postboks 59, 4001 Stavanger
Miljøverndepartementet, Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo
Forsvarsdepartementet, Postboks 8126 Dep, 0032 Oslo
Norges vassdrags- og energidirektorat, Postboks 5091 Majorstuen, 0301 Oslo

Adresseliste

Grunneiere i området Mong – Lædre

v/advokat Lars Martin Ramsland, Postboks 264, 4379 Egersund

Norges Miljøvernforbund, Postboks 593, 5806 Bergen

Norsk Ornitologisk Forening,

avdeling Rogaland, Postboks 2101 Hillevåg; 4095 Stavanger